

OPTAIN események

2021. szeptember 15.

Az OPTAIN projekt az elmúlt hat hónapban is bővelkedett eseményekben. A legfontosabb történéseket, eredményeket, az alábbiakban foglaljuk össze.

Virtuális WOCAT képzés a projekt mintaterület-vezetői részére

A többszereplős referenciacsoport (MARG) első ülésén megvitattuk és kiválasztottuk a már meglévő és a lehetséges természetes, kisléptékű vízvisszatartó intézkedéseket (NSWRM) a helyi érdekeltek bevonásával, az OPTAIN 14 mintaterületéhez kapcsolódóan.

Célunk, hogy a kiválasztott, illetve meglévő NSWRM-eket a Fenntartható Földművelési Rendszerek és Talajművelési Technológiák Globális Adatbázisa alapján ([WOCAT](#) - the World Overview of Conservation Approaches and Technologies) dokumentáljuk, kiértékeljük, majd ennek eredményét az NSWRM platformon megosszuk. Az NSWRM dokumentáció készítéséről 2021 júniusában 2 napos virtuális képzést tartottunk a kutatásban résztvevők számára. A képzés keretében tájékoztattuk a résztvevőket a WOCAT és az NSWRM keretrendszeréről, valamint arról, hogy hogyan dokumentálhatják saját NSWRM-eiket a WOCAT fenntartható földhasználati rendszereket dokumentáló (SLM – Sustainable Land Management) adatbázisában. A következő hónapokban rögzítésre kerülnek a kiválasztott NSWRM-ek a WOCAT felületen. A legjobb eredményeket felmutató NSWRM-ek képezik majd az OPTAIN-katalógus alapját.

Az OPTAIN honlap magyar nyelvű változata

A projekt során az érdekeltek aktív részvétele kulcsfontosságú, ezért lényeges, hogy a lehető legtöbb csatornán keresztül kapcsolatba tudjunk lépni velük. A projekt három mintaterülete részben vagy teljesen Magyarországon helyezkedik el, ezek a Csorsza és Felső-Válicka, Kebele-Kobiljiski és Tetves-patak vízgyűjtő területei. A mezőgazdasági és vízgazdálkodási tervekben érdekelt, vagy érintett szereplőket akkor lehet a leghatékonyabban és legközvetlenebbül bevonni, ha a tájékoztatás magyar nyelven is elérhető. Ezért az Agrártudományi Kutatóközponttal (ATK) és az Országos Vízügyi Főigazgatósággal (OVF) szoros együttműködésben elkészítettük az OPTAIN honlap magyar nyelvű változatát (lásd www.optain.hu).

Az oldal főként a www.optain.eu struktúráját követi, különös hangsúlyt fektetve a fent említett három mintaterületre és az érintettekkel való együttműködésről szóló információs anyagokra, pl: a magyar honlap lehetőséget biztosít az érdekeltek számára, hogy a projekt iránti érdeklődésüket online regisztrációval jelezzék [itt](#), vagy kitöltsék az NSWRM-ekkel kapcsolatos kérdőíveket [itt](#).

NAK Szántóföldi Napok 2021

A 2021 júniusban megrendezett NAK Szántóföldi Napok rendezvényen többek között a fenntartható mezőgazdasággal kapcsolatos információk terjesztése is cél volt, így ennek keretében bemutatásra került az OPTAIN projekt is. A klímaváltozás mezőgazdaságra gyakorolt hatásairól és azok kezeléséhez kapcsolódó tudnivalókról a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara (NAK) által kialakított ún. fenntarthatósági tanösvényen tájékozódhattak az érdeklődők. A kétnapos rendezvényre mintegy 20.000, az agrár-élelmiszeripari és környezetvédelmi ágazat iránt érdeklődő látogatott el.

Az OPTAIN projekttel kapcsolatos információkat továbbá megjelentettük a NAK és az Országos Vízügyi Főigazgatóság által szerkesztett hírlevelekben és bemutattuk a Sivatagosodás és Aszály Elleni Küzdelem Világnapja alkalmából rendezett szakmai előadóülésen. A projekt céljainak, munkacsomagjainak és magyarországi mintaterületeinek ismertetése mellett, együttműködésre szóló felhívást is közzétettünk.

3. munkacsoport (WP3) haladási riport

A munkacsoport megkezdte az integrált modellek elkészítéséhez szükséges bemeneti adatok összeállítását. Az így kapott katalógus foglalja össze a vízgyűjtő- és szelvény szintű modellek meglévő adatait. A katalógus alapján mértük fel, hogy melyik mintaterületen milyen adatok hiányoznak, azok pótlása milyen módszerrel lehetséges. Az adatjegyzék nélkülözhetetlen információt nyújt a további adatgyűjtéshez és adatharmonizációhoz, melyek a modell alapú vizsgálatok előfeltételei.

A munkacsoport metaadat fájl előállító eszközt és R szkriptet adaptált az OPTAIN projekt igényeire, amik nyílt hozzáférésű formában kerülnek megosztásra a projektpartnerekkel. Ezek a továbbfejlesztett eszközök lehetővé teszik, hogy a felhasználó egyenként vagy tömegesen .xml formátumú metaadat fájlokat hozzon létre, amelyek megfelelnek a 2007/2/EK INSPIRE irányelv 5. cikkének (1) bekezdése szerinti szabványoknak.

Meghatároztuk azokat a vízgyűjtő- és szelvény szintű modellekhez szükséges éghajlati változókat, amelyek szükségesek az NSWRM-ek jövőbeli éghajlati viszonyok melletti hatékonyságának vizsgálatához. A klímamodell-szimulációk szisztematikus hibáinak kiküszöbölésére az összes OPTAIN mintaterületen alkalmazható, egységes hibakorrekciós módszer került kiválasztásra.

6. munkacsoport (WP6) haladási riport

Szakpolitikai elemzés - Feltérképezés (A. fázis)

2021. június 11-én, egyeztetést tartottak a mintaterület vezetők számára, amelynek fókuszában az NSWRM-ekre vonatkozó szakpolitikai intézkedések elemzése állt. A találkozó elsődleges célja a vízgazdálkodással, mezőgazdasággal, területrendezéssel és éghajlatváltozással kapcsolatos szakpolitikai elvek és alkalmazott gyakorlati intézkedések különbségeinek feltárása volt. Az egyes fenntartható mezőgazdasági és hidromorfológiai intézkedések és az ezekhez tartozó szakpolitikai elvek és gyakorlatok között feltárt hiányosságok alapul szolgálhatnak olyan szakpolitikai ajánlások megfogalmazásához, melyek hatékonyra tehetik a mezőgazdasági szektor éghajlatváltozási alkalmazkodási stratégiáit.

A WP6 négy fázisból álló szakpolitikai elemzést végez: A. szakpolitikai intézkedések feltérképezése, B. felmérés a döntéshozatali folyamatról és az intézményi felelősségről, C. iránymutatások az NSWRM optimális végrehajtásához, D. ösztönzők kidolgozása és promotálása.

Az A. fázis azt vizsgálja, hogy az értékelésre kiválasztott intézkedések (WP2) hogyan kapcsolódnak a jogszabályokhoz és szabályozásokhoz. A helyi szintektől kezdve egészen a nemzeti és uniós szintű irányelvekig vizsgálták a szabályozásokat a következőképpen: a mintaterület vezetők egy sablon segítségével vizuálisan megjelenítik azokat az országos, vízgyűjtő, regionális és helyi szintű jogszabályokat, amelyek az adott mintaterületen már meglévő kiválasztott intézkedésekre vonatkoznak. A vizuális megjelenítésnek tükröznie kell, hogy az intézkedések (végrehajtási szintek) hogyan kapcsolódnak különböző módon az irányelvekhez, jogszabályokhoz, valamint a szakpolitikai mechanizmusokhoz (a végrehajtást ösztönző tényezőkhöz). Az A. fázis továbbá információt nyújt az intézkedések finanszírozásában szerepet játszó központi intézményekről és szervezetekről is.

A B. fázis kora ősszel veszi kezdetét, amikor felmérés készül a szakpolitikai intézkedésekkel kapcsolatos kulcsfontosságú intézmények részvételével, pl. hatóságok (szakpolitika-alkotás, szakpolitika végrehajtása), szakértők, agrár-tanácsadók, tanácsadók, kutatás és tudomány képviselői, valamint a civil szervezetek körében.

Az uniós irányelvek és rendeletek, valamint az országspecifikus jogszabályok és intézkedések közötti kapcsolat.

Egységes munkakörnyezet (CWE)

A 6.1. feladat során a WP6 az egységes munkakörnyezetre (CWE) vonatkozó szabványokat elemezte, és egy olyan közös felületet hozott létre, ahol a mintaterületek és munkacsoportonkénti eredmények összehangoltan jelennek meg. Az OPTAIN munkacsoportok azon eredményeit, amelyek a projekt konkrét kérdéseit válaszolják meg (együttműködők részére létrehozott platform, intézkedések és indikátorok, adatbányászat, modellezés, optimalizálás) a következő irányelvek figyelembevételével határozták meg:

- Az alapvető projektintegráció a projekt valamennyi elemének koordinálásával történik.
- A munkacsoportok közötti és vízgyűjtőket összehasonlító elemzések az eszközök, adatok és munkafolyamatok összehangolásával érhető el.
- A modellek közötti kommunikáció és a nyilvánossággal való kommunikáció az adatmegosztó felületeken történik a kidolgozott protokollok és metaadat-szabványok követésével.
- Az OPTAIN oktatási platform információs bázisának biztosítása azáltal válik lehetővé, hogy az OPTAIN konzorcium a létrehozott CWE platformot használja, és az adatokat (vagy információkat) egy közös adatbázisban tárolja.

A fentiek alapján kialakított CWE biztosítja a projektből származó tudásbázis technikai és funkcionális háttérének megértését, lehetővé teszi a partnerek és az érdekelt felek közötti kommunikációt, továbbá a projekt eredményeinek és ajánlásainak egyszerű megosztását.

A gazdasági és környezeti teljesítménymutatók kezdeti listája

A 2.2. feladat célja a mintaterületeken végrehajtott NSWRM-ek hatékonyságának értékeléséhez szükséges mutatók listájának összeállítása, valamint az intézkedések lehetséges kombinációinak vizsgálata (a 4. és 5. munkacsoport modellezési feladatai során). A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy a globális mutatókkal kapcsolatos keretrendszeret, mint például a hármas optimalizálás (Triple Bottom Line - Elkington, 1994), az ökoszisztéma-szolgáltatások ([Az ökoszisztémák állapota az ezredfordulón](#) – MA, 2005), a fenntartható fejlődési célok (SDG – Sustainable

Development Goals), módosítani kellett, hogy azok vízgyűjtő- és mezőgazdasági tábla szinten is hasznosíthatók legyenek.

2021 júniusában meghatároztuk az indikátorok kezdeti listáját:

- Környezeti teljesítménymutatók (EPI) - figyelembe véve a környezet állapotának lehetséges változásait (pl. víz- és tápanyagáramlás, talajerózió és hozam).
- Társadalmi-gazdasági teljesítménymutatók (SPI) - az NSWRM alkalmazásának költségeivel is számolva (pl. végrehajtási költségek, gazdasági hatékonyság, költség-haszon arány), de szem előtt tartva a mezőgazdasági termelésre (pl. a termelés hektáronkénti értéke, az öntözővíz fajlagos költsége, a KAP-tól vagy más támogatásoktól való függés) és a vízgazdálkodásra (pl. a hektáronkénti fajlagos beruházások és a felmerülő költségek) gyakorolt hatásait is.

Nem létezik olyan univerzális indikátor, amely minden esetben alkalmazható, ezért fontos, hogy a későbbiekben a projekt valamennyi partnerével (különösen a mintaterület vezetőivel és a modellezőkkel) és együttműködőjével (MARG) is konzultáljunk az indikátorok kezdeti listájáról.

OPTAIN oktatási platform: olyan felhasználóbarát online környezet, ami kutatási eredményekkel alátámasztott ismereteket nyújt

Várhatóan 2022. augusztusában lesz elérhető az OPTAIN online oktatási környezete, az LE (Learning Environment). Az OPTAIN LE célja, hogy könnyű hozzáférést biztosítson azokhoz az ismeretekhez, amelyeket a projekt 5 éve során gyűjtünk össze és tesztelünk, beleértve a projekt kezdetén már rendelkezésre álló ismereteket, például az NSWRM-ről szóló katalógusokat (WOCAT és NRW.eu) is. A projekt partnereivel való együttműködésnek és a közös alkotó folyamatnak köszönhetően az első év során szerzett ismereteket fel tudtuk használni az LE jövőképeinek és fejlesztési stratégiájának kialakításához:

- az LE célkitűzései: képzési és kapacitásépítési támogatást nyújtani, lehetővé tenni az NSWRM-ek hatékonyságának bemutatását és értékelését, valamint könnyű hozzáférést biztosítani az OPTAIN eredményeihez és segíteni az érdekelt felek közötti hálózatépítést,
- meghatároztuk és rendszereztük a lehetséges végfelhasználók körét, először az OPTAIN mintaterületekre, majd további felhasználási helyekre vonatkozóan, a nyilvánosság elve mellett.
- hat fő tudásbázist határoztunk meg: 1) a NSWRM-ről általában, 2) a NSWRM-ről mintaterületekhez kötötten, 3) az interaktív forgatókönyvek, 4) a NSWRM intézkedések, 5) a NSWRM szakpolitikák, 6) a projektben felhasznált és létrehozott adatok és szoftverek.

Következő lépésként az OPTAIN második plenáris ülésén, szeptember végén elindítjuk a különböző LE tudáskategóriákkal foglalkozó munkacsoportokat. Az LE fejlesztésének legfontosabb mérföldköve a felület tartalmának meghatározása lesz, melynek technikai követelményeit az OiEau (International Office for Water) partnerintézet határozza meg. A projekt-partnerekkel és az OPTAIN érdekcsoportjaival szoros együttműködésben kerül sor a fejlesztési, tesztelési és értékelési feladatokra.